

VAS VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Előterjesztés a Vas Vármegyei Közgyűlés

2023. november 24-i ülésére

Tájékoztató a Vas Vármegyei Kormányhivatal járási hivatalai működéséről

A járási hivatalok 2013. január 1-jén alakultak meg, tíz éve működnek. Ezen előterjesztés célja a járási hivatalok 10 éves működésének bemutatása, melynek során az alsó-középszintű közigazgatás történeti előzményeinek, a járások újjászületéséhez vezető út rövid áttekintése után bemutatásra kerülnek a felállított járási hivatalok, a kezdeti struktúra megváltoztatásának főbb irányai, a 10 éves működés során felmerült problémák, új kihívások és az erre reagáló kormányzati döntések, valamint a Vas Vármegyei Kormányhivatal járási hivatalinak főbb jellemzői.

1. Történeti előzmények

A járás, mint közigazgatási területi egység, a magyar közigazgatás történetében sok évszázados múltra tekint vissza. A járások a történeti források szerint a 12. században jöhettek létre, és elnevezésük arra utal, hogy a korabeli közlekedési eszközökkel egy nap alatt be lehetett járni. A járás alapvetően igazságszolgáltatási funkcióval bírt. A középkorban a szolgabírák elsősorban a központi pénzügyigazgatás (adókiivetés, adóbeszedés) helyi megvalósításában vettek részt, ám a 16–17. század során járásukban elvégzett közigazgatási szerepük jelentősen megnőtt. Olyan közigazgatási feladatok jelentek meg, mint a közutakra, vízi utakra, malmokra történő felvigyázás, a csatornarendszer felügyelete. Az oszmán háborúk miatt feladatkörük katonai jellegű feladatokkal is együtt járt. A közigazgatási feladatok növekedése mellett a szolgabíró bíráskodási feladatai is gyarapodtak.

A 19. században a központi igazgatási szervek mellett megtörtént az önkormányzatok és állami szervek párhuzamos kiépítése. A kormánynak alárendelt hatékony területi igazgatási rendszerben többfokozatúság figyelhető meg. A magyar fejlődésben a *megye – járás* - község modell honosodott meg. A járás ekkor a vármegyei igazgatás adminisztratív részegysége volt. Önkormányzata nem volt, egyetlen szerve a főszolgabíró. 1886-ban állandósult a járás székhely. A megyék közötti rendkívül nagy különbségek továbbra is fennmaradtak, valamint jelentős különbségek voltak a járások átlagos számát illetően.

Az 1919-es ideiglenes alkotmány átmenetileg szabályozta a helyi-területi igazgatást. Ekkor, a magyar közigazgatás történetében először a járás önkormányzati szintté vált, a falusi és városi tanácsok közvetett választás útján alakították meg a járási tanácsot. Az 1949-50-es közigazgatási reform révén a 25 megye helyett 19 megye jött létre, 140 járással. A járási szint szerepe megnövekedett, beépült a tanácshierarchiába és fontos szerepet kapott a falusi térségek folyamatainak irányításában, ellenőrzésében. Az I. Tanácstörvény értelmében a kisebb városok a járási tanácsok, a nagyobb városok a megyei tanácsok irányítása alá rendeződtek. A járási székhelyek számottevő fejlesztésekre számíthattak.

A II. Tanácstörvény a városigazgatás rendszerét jelentősen átalakította, a városok kikerültek a járási tanácsok alárendeltségéből, a járási tanácsnak csak a községek lettek alárendelve. Az 1950-es évek első felére még jellemző járási szintű intézménytelepítés 1956 után ellenkező tendenciát vett, megindult az intézményelvonásoknak, összevonásoknak egészen a járások 1984-es megszüntetéséig tartó folyamata. Az 1960-as évektől tömegessé vált a községi közös tanácsok alakítása és a járások fokozatos összevonása, átszervezése, aminek következtében számuk 1983-ra szinte megfeleződött. Az 1971-es III. Tanácstörvény szerint a járás megszűnt tanácsi szint lenni, mellyel még a formális önkormányzati jellege is megszűnt a járásoknak. Közigazgatási területi egység maradt a járás, a megyék a járási hivatalok útján irányították a községeket.

A járások megszüntetéséről rövid, 1983. december 28. keltezésű, 1984. január 1. nappal hatályba lépő jogszabály-módosítások adtak csak hírt. A pártállam a járások megszüntetését megelőzően még egy nagyszabású városkörnyékké nyilvánítási akció keretében igyekezett a közigazgatást felkészíteni a járások megszüntetését követő időszakra. 1984-ben a városkörnyéki reform teljes körű végrehajtása után 139 város-, illetve nagyközségkörnyék jött létre. A városkörnyéki igazgatás a települések fejlesztési és igazgatási célú együttműködését biztosította, a nagyobb szakértelmet igénylő igazgatási feladatok egy részét (pl. építéshatósági eljárások, kereskedelmi ügyek) a környező települések vonatkozásában is ellátta a felkészült szakembergárdával rendelkező városi tanács szakigazgatási szerve.

A rendszerváltoztatás meghatározó szereplői Magyarország 1989-1990-es átalakításában az unitárius, centralizált állammodellt követték. A település és a megye közötti közigazgatási szint, a városkörnyék a rendszerváltoztatással végérvényesen megszűnt. A megye és a település közti, alsó középszinten

közigazgatási intézményi vákuum alakult ki. Csak periférikus módon vetődött fel a járás, a városjárás visszaállításának kérdésköre.

Az országgyűlési képviselők 2010. évi megválasztása után a kormány alapvető feladatának tekintette az állam megfelelő, racionális és eredményes működtetését, azaz a kormányprogramjában megfogalmazott Jó Állam megteremtését. A közigazgatás megújításának a 2011-ben kiadott Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program adott keretet. A Program az egész közigazgatás fejlesztését célozta, de azon belül is elsősorban a központi igazgatást, az államigazgatást vonta fókuszába. Ennek első lépéseként a Kormány radikálisan átalakította a minisztériumi struktúrát nyolc integrált minisztériumot hozva létre. Ezzel párhuzamosan átszervezésre került a minisztériumi háttérintézmények rendszere is.

Második lépéseként 2011. január 1-jétől az addig 33 önálló dekoncentrált szervből 15 összevonásra került a megyei közigazgatási hivatalok jogutódjaként felálló, megyei (fővárosi) kormányhivatalok szervezetével. A Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervének létrejötte egy két évtizedes dezintegrációs folyamatnak vetett véget. A Kormány a közigazgatási rendszer ésszerű működtetését és a közjó szolgálatát tartotta szem előtt. Az integráció célkitűzésének két legfőbb eleme az egyablakos ügyintézési rendszer megvalósítása, valamint a területi közigazgatás szervezetrendszerének egybehangolása volt.

A Jó Állam kialakításának jelentős lépése volt a területi közigazgatás átalakítása, amely harmadik lépésként magában foglalta a járási rendszer kiépítését is. A modernkori járások kialakításának célja a működés hatékonyabbá, költségtakarékosabbá és ügyfélközpontúvá válása. A járási rendszer kialakításának előkészítését már 2011 közepén megkezdték. Az identitás alapú megközelítés mellett figyelembe vették a társadalmi terek vertikális és horizontális tagolódásának törvényszerűségeit, a kialakult térkapcsolatokat, közlekedési viszonyokat, a településszerkezet tárgyi és szociális infrastrukturális adottságait, a dokumentálható szociokulturális és igazgatási hagyományokat, a megközelíthetőséget, vagy éppen a telepítendő államigazgatási infrastruktúra feladat- és hatáskörökhöz rendelt méretgazdaságossági szempontjait.

A járások kialakításánál érvényesíteni kívánt cél volt a területi államigazgatás újjászervezése, mint kiemelkedő elem megvalósítása, az államigazgatási feladatok államigazgatási területi szervekhez telepítése, az államigazgatás járási szintű szerveinek integrálása, továbbá az identitásra, a közösségépítésre, a településszerkezeti adottságokra és a szakmai teljesítőképességre alapozott, hosszú távon stabil járás létrehozása. Elvárásként jelent meg, hogy a járási székhely olyan település legyen, ahol már van kiépült államigazgatási infrastruktúra, a székhelytől legtávolabb eső település lehetőleg ne legyen messzebb 30 kilométernél. A járásrendszer bevezetésével biztosítani kívánták a térszervező funkciókat betöltő települések fejlődését és az ország hátrányos helyzetű térségeinek felzárkóztatását. A kialakítás alapelvei között szerepelt még a létező ügyintézési helyszínek megőrzése, az államigazgatási és önkormányzati feladatok szétválasztása, járási kormányablakok kiépítésével az ügyfelek számára a gyors és egyszerű ügyintézés biztosítása.

A járások kialakításáról, valamint egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról szóló 2012. évi XCIII. törvény (továbbiakban: járástörvény) alapján a feladatok átrendezése a közigazgatás két alrendszere közötti átrendezést jelentett, az államigazgatási feladatok az önkormányzat szervétől, a jegyzőtől a járási hivatal vezetőjéhez kerültek át.

2. A járási hivatal, mint a megyei kormányhivatal kirendeltsége

A 2013. január 1-jétől felállt járási rendszerben a 198 db járási hivatal az egységes költségvetési szervként működő kormányhivatal önálló feladat- és hatáskörrel rendelkező kirendeltségeként jött létre. A járások jogállása kettős: míg a megye kormányhivatalokról szóló törvény a területi államigazgatási szervek rendszerében helyezte el a járási hivatalokat, addig a járástörvény preambuluma a helyi államigazgatás rendszer megújítása, hatékonyságának további növelése és struktúrájának átláthatóbbá tétele vonatkozásában tekintett a járási hivatalokra.

A járási hivatal vezetése lényegében leképezte a megyei kormányhivatalok vezetési struktúráját. A járási *hivatalvezető* gyakorolta a munkáltatói jogot a járási hivatal és a járási szakigazgatási szervek közszolgálati tisztviselői és munkavállalói felett a kormány megbízott egyetértési jogának figyelembevételével és ellátta mindazokat az ügyeket, amelyeket a kormány megbízott állandó vagy eseti jelleggel a feladat- és hatáskörébe utalt. A hivatalvezető helyetteseként a *hivatalvezető-helyettes*

került megnevezésre. A hivatalvezető-helyettes határozatlan időre kinevezett kormánytisztviselő. A hivatalvezető-helyettesi kinevezés feltétele a szakirányú felsőfokú végzettség volt, tehát elvileg ő a járási hivatal professzionista vezetője. Feladat- és hatáskörébe tartozott többek között, hogy a hivatalvezető távolléte vagy akadályoztatása esetén gyakorolja annak feladat- és hatásköreit, felügyelje a járási hivatal szervezeti egységének működését.

A járási szakigazgatási szervet a szakigazgatási szerv vezetője vezette, akit a hivatalvezető javaslatára a megyei szakigazgatási szerv vezetője nevezte ki és szüntette meg, továbbá ő gyakorolta a munkáltatói jogokat. A szakigazgatási szerv vezetője nem rendelkezett munkáltatói jogokkal, azt a járási hivatal teljes állománya tekintetében a járási hivatal vezetője gyakorolta.

A járási hivatalok hatósági és hivatali feladatainak döntő többségét a járási székhelyeken működő hivatal látta el. A járási hivatal szervezeti felépítése is követte a megyei kormányhivatal struktúráját, a járási hivatalvezető által közvetlenül vezetett *törzshivatalból és járási szakigazgatási szervekből állt*. Az azonos alapszerkezet ellenére a létrejött járási hivatalok nem rendelkeztek azonos szervezeti egységekkel, hiszen az eltérő lakosságszám és az átkerült feladatok területi elosztása egyenlőtlen volt.

Az okmányirodák 2013. január 1-jétől a járási hivatalok törzshivatalának szervezeti egységeiként működtek. Az okmányirodai feladatokat korábban is elkülönített szervezeti egység látta el az önkormányzatoknál, így teljes létszámmal kerültek át a járási hivatalokhoz. Az ügyfelek dolgát megkönnyítette, hogy 2013. januártól a járási hivatalok okmányirodái országos illetékességgel látták el feladataikat. Egy járáson belül több okmányiroda is működhetett, de ettől függetlenül szervezeti szempontból egy egységet képeztek.

A járási hivatalok kialakítása során a szervezeti struktúrát és működést is meghatározó kiemelt szempont volt, hogy a korábbi ügyintézési helyszínek száma ne csökkenjen és az állampolgárok ne csak a járási hivatalok székhelytelepülésein tudjanak ügyeket intézni. Éppen ezért járásokról szóló kormányrendelet lehetővé tette, hogy a nagyobb lakosságszámú járásokban önálló szervezeti egységként megjelenő kirendeltség is működhessen azokon a településeken, ahol a lakosok és az elintézendő ügyek száma vagy a járás székhelyétől való távolság indokolja. A járási hivatali kirendeltségeket elsősorban városi jogállású településeken hoztak létre. A kisebb településeken, ahol a járási hivatal nem kívánt kirendeltséget fenntartani, de biztosítani kívánta az ügyintézés lehetőségét, heti néhány alkalommal a települési ügysegéd tartott ügyfelfogadást. A települési ügysegédek a járási hivatalok új, mobil ügyintézői. Az ügysegédi rendszer kialakítása pozitívumként jelent meg, egy fontos összekötő híd lett az ügyfelek és a járási hivatal között.

A járási szakigazgatási szervek a járási hivatalok önálló feladat- és hatáskörrel rendelkező szervezeti egységei voltak. A járási hivatalokról szóló kormányrendelet meghatározta a szakigazgatási szerveket. Minden járásban újonnan kialakítandó szakigazgatási szervként *járási gyámhivatal* került felállításra, melynek illetékessége megegyezett a járási hivatal illetékességével. A járási gyámhivatal lett jogosult eljárni a gyermekvédelmi feladatokkal kapcsolatos ügyekben (pl. nevelésbe vétel, védelembe vétel), a szülői felügyeleti jog gyakorlásával, gyermektartásdíjjal, kiskorú házasságkötésének engedélyezésével, örökbefogadással, családi jogállás rendezésével, gyámsági és gondnoksági, valamint vagyonkezeléssel kapcsolatos ügyekben.

A további – nem minden járásban kialakítandó – szakigazgatási szervek illetékessége eltérhetett a járási hivatal illetékességétől, melyek a következők voltak:

- járási építésügyi (és örökségvédelmi) hivatal (60 db),
- járási hivatal állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző szakigazgatási szerve (92 db),
- járási földhivatal (115 db),
- járási hivatal munkaügyi kirendeltsége,
- járási népegészségügyi intézet (80 db).

A Kormány által meghatározott alapelvek értelmében a járási hivatalok legfontosabb feladata a megyei szintnél alacsonyabb szinten intézendő államigazgatási feladatok ellátása lett. Így megvalósult az államigazgatási és az önkormányzati feladatok szétválasztása, a járások kizárólag államigazgatási területi egységet jelentettek.

A járási hivatalok feladat- és hatásköre két részből tevődött össze. A hatáskörök egyik részét a fővárosi, megyei kormányhivatalok szakigazgatási szervei kirendeltségeinek feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek jelentették. Másik részét a jegyzőktől, illetve kivételesen polgármestertől átvett, kizárólag államigazgatási ügyek adták. A hatáskörök szétválasztásánál kiemelt szempont volt, hogy a helyi

szabályozáshoz kapcsolódó, mérlegelési jogkörbe tartozó ügyek lehetőleg maradjanak a települési jegyzőnél, ahol viszont az adott ügyben az államnak van egyértelműen feladata, szerepe, ott a járási hivatal tudjon hatékonyabban intézkedni.

A járáások kialakításáról szóló koncepció arra tett javaslatot, hogy minden jegyzőnél lévő államigazgatási feladat- és hatáskör kerüljön át a járási hivatalhoz. A szakmai egyeztetések során azonban egyértelművé vált, hogy számos feladat esetében azok ellátása nehezen választható el az adott önkormányzat működésétől. Különösen igaz ez olyan területen, ahol egy-egy tárgykörön belül megtalálhatóak államigazgatási és önkormányzati kompetenciába tartozó ügyek, például szociális igazgatás. Továbbá számos esetben szükséges a helyi viszonyok, települési helyzet ismerete, például birtokvédelmi ügyek esetén.

Fentiek alapján a jegyzőnél maradtak azon államigazgatási hatáskörök, amelyek mindenképpen helyi szintű ügyintézés, a helyi viszonyok ismeretét követelik, amelyek azonnali reagálást igényelnek, továbbá a települési önkormányzat képviselő-testületének rendeletalkotási jogköreivel függnek össze. Alapvető cél volt, hogy egy-egy igazgatási területre tartozó valamennyi feladat- és hatáskör egy helyen maradjon, azaz egységesen kerüljön a járási hivatalhoz vagy maradjon a jegyzőnél. Ezt azonban nem sikerült maradéktalanul megvalósítani, a szociális igazgatás tárgykörében csak az alanyi jogon járó pénzbeli ellátások kerültek a járási hivatalhoz, a méltányossági alapon igényelhető ellátások a jegyzőnél, illetve önkormányzatnál maradtak.

Mindezek figyelembe vételével a járási törzshivatalhoz kerülő hatósági feladat közül a legfontosabbak a teljesség igénye nélkül:

- okmányirodai feladatok (személyazonosító igazolvány, lakcímet igazoló hatósági igazolvány, útlevél, vezetői engedély, egyéni vállalkozói igazolvány, mozgásában korlátozott személyek parkolási igazolványa, diákigazolvány, ügyfélkapu regisztráció, közlekedés-igazgatási ügyek);
- szociális igazgatási feladatok (időskorúak járadéka/ápolási díj megállapítása, felülvizsgálata, folyósítása, aktív korúak ellátása, alanyi és normatív alapon járó közgyógyellátásra való jogosultság megállapítása, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása, hadigondozotti ügyek, szociális rászorultság igazolásáról hatósági bizonyítvány kiállítása);
- szabálysértési ügyek, kommunális igazgatással kapcsolatos feladatok (temető fenntartásával és üzemeltetésével összefüggő feladatok ellátásának ellenőrzése, temetkezési tevékenység folytatásával kapcsolatos engedélyezés), menekültekkel kapcsolatos feladatok (a befogadás anyagi feltételeinek további igénybeviteléről, valamint a külön jogszabályban meghatározott ellátásokról és támogatásokról, azok korlátozásáról, megvonásáról, illetve megtagadásáról való döntés);
- állatvédelemmel, állattartással, állategészségüggyel kapcsolatos feladatok (állatotthon létesítésének engedélyezése, állatpanzió és állatmenhely létesítésének engedélyezése és a szolgáltatás felügyelete az állatotthon létesítése és üzemeltetése tekintetében);
- honvédelemmel kapcsolatos feladatok; ipari, kereskedelmi vízügyi, környezetvédelmi és növényvédelmi igazgatással kapcsolatos feladatok, kulturális örökségvédelemmel, oktatással, közlekedési igazgatással kapcsolatos feladatok (járdák, gyalogutak és azok műtárgyai építésének, korszerűsítésének, fennmaradásának és megszüntetésének engedélyezése, illetve ezek nem közlekedési célú igénybevitelével kapcsolatos eljárás lefolytatása).

A járási hivatal ismertetett hatásköri szabályozása megoldást jelentett azokon a területeken, ahol a közszolgáltatási rendszer korábban esélyegyenlőségi problémákat vetett fel, igazságtalanságokat hordozott, településenként, illetve térségenként nagyon eltérő minőségű volt a szolgáltatás. A kisebb településeken az egyes államigazgatási ügyek előfordulásának gyakorisága miatt előfordulhatott a szakmai bizonytalanság. Mindezt a járási hivatal egyértelműen kiigazította. Ez pedig az ügyfelek hatósági kiszolgáltatásában olyan színvonalat eredményezett, amely az állam pozitív megítélése szempontjából különös hangsúlyt nyert. A kormányhivatalok és járási hivatalok működésének tapasztalatai rövid idő alatt is egyértelműen azt mutatták, hogy a hatékonyság javításának megfelelő eszköze az integráció, melyet tovább kell erősíteni.

3. Az integrált kormányhivatali rendszer kialakítása

A Kormány 2014-ben célként határozta meg, hogy az állam működésének részletes felülvizsgálatával és a szükséges változtatások meghozatalával Magyarország Közép-Európa legversenyképesebb

államává válhasson, mind az állampolgárok, mind a vállalkozások számára egy a mainál hatékonyabban működő állami környezetet teremtsen. A Kormány kiemelt célkitűzése az Államreform II. programmal a közigazgatás hatékonyságának növelése, az eddigieknél összefogottabban, ellenőrzöttebben és költségtakarékosan működő területi államigazgatás megteremtése, a bürokrácia csökkentése, az ügyfélbarát közigazgatás megteremtése volt.

A kormányhivatalok feladatainak újraértelmezése ugyanakkor csak a szervezet megújítása mellett volt elképzelhető. A korábbi kormányhivatali szerkezetet a kettős irányítás és a szakigazgatási szervek önállóságának követelményei szerint alakult ki, amely teljességgel atipikus a magyar államigazgatás rendszerében. Elkülönült a szervezeti és a szervezeti irányítás. A szakigazgatási szervek önállósága azt jelentette, hogy minden szakterület önállóan működött a kormányhivatalon belül, önállóan látta el a feladatait. A kormány megbízott szerepe csak a feladatok ellátásához szükséges erőforrások biztosítására korlátozódott, ugyanakkor a Kormánnyal szemben a területi szintű feladatok végrehajtásáért a kormány megbízott felelt.

Fentiek alapján két célt határozott meg a Kormány: a területi államigazgatási szerveknek a kormányhivatalokba történő integrációját, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezetének átalakítását. Megyei szinten megtörtént a külső integráció tényleges megvalósítása, melynek keretében az érintett szervek és feladatok átvételével a kormányhivatalok szervezetébe kerültek a feladatokat ellátó kormánytisztviselők és munkavállalók is, valamint a feladatok ellátását biztosító infrastruktúra is.

A **külső integráció** kétféle módon valósulhatott meg. Egyik módja, hogy csak valamely feladatcsoport és az ahhoz kapcsolódó személyzet, valamint infrastruktúra átmozgatása történik. Másik módja, hogy a dekoncentrált szerv teljesen beolvastásra kerül. Mindkettőre láthatunk példát a 2015-ös integráció során. A környezetvédelmi és természetvédelmi felügyelőségek, valamint a bányakapitányságok teljes szervezetükkel kerültek integrálásra a kormányhivatalokba. A 10 környezetvédelmi és természetvédelmi felügyelőség a székhelyük alapján 10 megyei kormányhivatalhoz került integrálásra. A korábbi megyén belüli (a vízügyi igazgatóságok miatt a vízgyűjtő területekhez igazodó) illetékességi határok a megyei illetékességi határokhoz kerültek illesztésre. Az 5 bányakapitányság közel 5 megyei kormányhivatalhoz került.

A feladat-integrációval kerültek átvételre például a Magyar Államkincstár megyei igazgatóságainak családtámogatási és lakáscélú állami támogatásokkal összefüggő feladatai, melyek ugyan továbbra is fővárosi és megyei szinten kerülnek ellátásra, de a kérelmeket az integráció eredményeként már be lehet adni a járási hivatalokban, a kormányablakokban és az ügysegédeknek is. Így a szociális és a családtámogatási ellátások kapcsán több mint 1,5 millió állampolgár (a korábban is a járási hivataloknál lévő ellátásokkal együtt közel 2 millió állampolgár) ellátásairól immár a fővárosi és megyei kormányhivatalok gondoskodtak. Megtörtént az OEP területi hivatalainak baleseti megtérítéssel, valamint a keresőképeség és keresőképtelenség vizsgálatával összefüggő feladatainak átvétele is. Az OEP területi hivatalaiban regionális szinten történt a feladatellátás, ez megyésítésre került.

A **belső integráció** egyik legfontosabb vetülete a felelősségi rendszer megváltozása, szakigazgatási szervek megszűnése volt. Átalakításra került a kormányhivatali rendszeren belül a felelősségi rend, megszüntetésre kerültek a szakigazgatási szervek. Integrált kormányhivatali rendszer jött létre, melyben a szakmai és funkcionális feladatok címzettje a kormány megbízott, valamint a hivatalvezető lett (megyei, illetve járási szinten valamennyi feladat egyértelmű felelőseként). Az átalakításoknak köszönhetően egy hatékonyabban működő, gyorsabb reagálás új kormányhivatali rendszer jött létre, amely biztosítja, hogy akár váratlan események esetén azonnal átcsoportosíthatók a kormányhivatali erőforrások, és kiemelten kezelhetők a sürgős feladatok. A kormányhivatali belső integrációval a vezetői szintek a felére csökkentek. Megszűnt az a speciális működés, amelynek eredményeképp a fővárosi és megyei kormányhivatalokon belül a kormány megbízotton kívül még 17 másik szakigazgatási szerv vezetője, míg a járási hivatalokon belül a járási hivatalvezetőn kívül további 6 szakigazgatási szerv vezetője rendelkezett saját feladat- és hatáskörrel.

Járási hivatali szinten a járási szakigazgatási szervek megszüntetésével valamennyi feladat- és hatáskör címzettje a járási hivatalvezető lett. Az egységes feladat- és hatáskör biztosítja az erőforrások járási szinten történő hatékonyabb felhasználását és az átvett feladatok folyamatos ellátásának biztosítását a járás valamennyi települése számára. Az egységes segélyezési rendszer átalakításával a mérlegelés és helyi döntés alapján adható segélyeket hagyták a települési önkormányzatok hatáskörében, a járási (fővárosi kerületi) hivatalokhoz került 2015. március 1-jétől a foglalkoztatást

helyettesítő támogatás, valamint az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, mint pénzbeli szociális ellátás.

Az integrációval átvett feladatok ellátása érdekében 2015-ben folyamatosan történtek az országban a *kormányablakok* átadása segítve az ügyfelek egyablakos ügyintézését. A kormányablakok mennyiségi változását minőségi változás követte, hiszen nem csak azok az ügyek váltak intézhetővé helyben is, amelyek a jegyzőktől kerültek át a járási hivatalokhoz, hanem azok is, amelyeket korábban a megyei kormányhivatalok korábbi körzeti szervei láttak el, kiegészülve továbbá a kormányhivatalokhoz a 2015. április 1-jei integrációval átkerülő és az állampolgárokat különösen érintő családtámogatási ellátásokkal.

4. A járási hivatalok megerősítése

A területi államigazgatás átalakítása érdekében tett intézkedések még ekkor sem értek véget. A Kormány a területi államigazgatás várható fejlesztési irányait 2020-ig tartalmazó, a „Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia 2014-2020” tervdokumentum alapján alárendelte a további jogalkotási és szervezet-átalakítási munkáját. A Stratégia szorgalmazta az államigazgatási és önkormányzati feladatok szétválasztását, további feladatoknak a járásokhoz való telepítését. A járási hivatalokat multifunkciós igazgatási központokká tervezték átalakítani, ennek érdekében meg kellett erősíteni szervezetüket. A Kormány elképzelése szerint "minisztériumok – kormányhivatalok – járási hivatalok" hármasa biztosítja az új világos és átlátható államigazgatási struktúrát.

A központi hivatalok felülvizsgálatával és a járási (fővárosi kerületi) hivatalok megerősítésével összefüggő egyes törvények módosításáról, valamint egyes költségvetési szervek feladatainak átadásáról szóló 2016. évi CIV. törvény rendelkezései alapján a fővárosi, megyei kormányhivatalokban 2017. január 1-jével szervezeti átalakításokra került sor. Bizonyos központi hivatalok és minisztériumi háttérintézmények megszűnésével új feladat- és hatáskörök kerültek a kormányhivatalokhoz és a járási hivatalokhoz, emellett megyei szintről is kerültek járási szintre feladatok.

A Kormány 2017. január 1-jével megerősítette a járási hivatalokat, amely azt a célt szolgálta, hogy az ügyintézés az állampolgárokhoz és a vállalkozásokhoz a lehető legközelebb történjen. A megyeszékhely járási hivatalok kiemelt járási szerepkörbe emelkedtek azzal, hogy bevezetésre került a székhelyjárás fogalma, mely megyei illetékességgel látott el egyes feladatokat.

A kormányhivatali feladat- és hatáskörök *differenciált módon* átadásra kerültek a járási hivataloknak az alábbiak szerint:

- a) minden járási hivatalnak (közoktatási, fogyasztóvédelmi, jogi segítségnyújtási stb.),
- b) több, de nem minden járási hivatalnak (népegészségügyi, élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi feladatok - több járásra kiterjedő illetékességgel),
- c) kizárólag a megyeszékhely járási hivatalnak átadott (családtámogatás, egészségbiztosítás, rehabilitációs igazgatás, szociális igazgatás, lakástámogatás, vadászati-halászati igazgatás, földművelésügy, növény- és talajvédelem, vetőmag-felügyelet, környezet- és természetvédelem, közlekedési-útügyi igazgatás, mérésügyi, műszaki biztonsági igazgatás, munkaügyi és munkavédelmi ellenőrzési) feladat- és hatáskörök.

A feladat- és hatáskör újraosztását követően a járási hivatalok vezetői továbbra is elsőfokú hatáskört, a megyei kormányhivatal vezető kormány megbízott pedig első- és másodfokú, illetve felügyeleti jogkört is gyakorolt. A kormányhivatal hatáskörébe tartozó hatósági ügyekben az elsőfokú döntés ellen bírósági felülvizsgálatnak volt helye, és a járási hivatal hatáskörébe tartozó ügyek egy részében is kizárt volt a fellebbezés és közvetlen bírósági felülvizsgálatnak volt helye.

5. A Kormányhivatalokat és járási hivatalokat érintő feladat- és hatáskörváltozások (2020)

Az Országgyűlés által 2019. decemberében elfogadott újításoknak köszönhetően tovább egyszerűsödött a közigazgatás, hatékonyabbá és gyorsabbá vált az ügyintézés. Feladat- és hatáskör át- és visszarendezésről döntöttek a kormányhivatal és a külső szervek, valamint a kormányhivatal és a járási hivatalok között. A változások 2020. évben három szakaszban zajlottak.

2020. januárjától egyes kormányhivatali és járási hatáskörök átkerültek más központi (pl. Nemzeti Népegészségügyi Központ, Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal), illetve területi államigazgatási szervekhez (pl. tankerületi központok), kamarákhoz (pl. Nemzeti Agrárgazdasági Kamara), nonprofit szervezetekhez (pl. Magyar Autóklub), valamint a jegyzőkhöz.

Ezt követően 2020. március 1. napján a szabálysértési hatáskörök, amelyeket a járási hivatalok gyakoroltak, átkerültek egy szabálysértési tényállás kivételével a rendőrséghez. Az átszervezés indoka, hogy mind a bűncselekményekkel szembeni fellépést, mind a kisebb súlyú szabálysértésekkel (régebbi nevén kihágásokkal) szembeni szankciók érvényesítését is egy szerv, a rendőrség lássa el, amely személyi állományában és infrastrukturális eszközrendszerében egyaránt alkalmas a feladatok ellátására.

Egységessé vált az építésügyi igazgatás azáltal, hogy a jegyzőkhöz telepített építésügyi feladatok a kormányhivatalokhoz kerültek. Az építésügyi igazgatás soha nem volt önkormányzati feladat, az ilyen teendők egy részét a jegyzők államigazgatási feladatként látták el, míg más részüket eddig is a járási- és kormányhivatalok végezték. Annak révén, hogy az addigi töredezett feladatellátás, illetve a hatásköri átfedések megszűntek, hatékonyabb lett az ügyfelek számára az építésügyi engedélyezés.

Azért, hogy a családok, illetve a gyermekek életében jelentős változással járó válaszok a lehető leggyorsabban, minden érintett fél számára megnyugtatóan lezáruljanak, a kapcsolattartás végrehajtásával kapcsolatos döntések meghozatala a gyámhatóságoktól a bíróságra került át.

Egyszerűbbé, átláthatóbbá vált a kormányhivatalok szervezete is, mivel az ügynevezett megyeszékhely szerinti járási hivataloknak megszűnt a járási hivatalok között betöltött kiemelt szerepe. Az új szabályozásnak köszönhetően az összes megyei feladatot a megyei, illetve a fővárosi kormányhivatalok látják el, a járási hivatalok kizárólag járási szintű ügyekkel foglalkoznak.

2020. március 1-je után induló közigazgatási eljárások esetén gyorsabbá vált az ügyfelek számára a jogerős döntések meghozatala, ugyanis mind a járási hivatalok, mind a kormányhivatalok döntéseivel szemben közvetlenül a bírósághoz fordulhatnak az ügyfelek közigazgatási per útján, megszűnt tehát a közigazgatási másodfok. 2020. július 1. napján a kormányhivatal járási hivatalai az egyéni vállalkozói tevékenységgel összefüggő feladat- és hatáskört adták át a NAV megyei adó- és vámigazgatóságainak, a hatósági ellenőrzési feladatok a járási hivatalnál maradtak.

Mindezen hatásköri változások mellett – az állampolgárok és a vállalkozások indokolatlan bürokratikus terheinek csökkentése érdekében – számos engedélyezési eljárás fokozatosan bejelentés-köteles eljárássá vált. Egyes meghatározott időre megállapított ellátások felülvizsgálati kötelezettségének időpontja meghosszabbodott, valamint az ügyintézés egyszerűsítése és gyorsítása érdekében számos közigazgatási szakrendszer közötti kapcsolat épült ki.

Országos szintre bővült a Mobilizált Kormányablak Ügyfélszolgálat, létrehozásával egy rugalmasan bevethető, a változó igényekhez és körülményekhez gyorsan és hatékonyan alkalmazkodni képes, mozgó ügyfélszolgálati iroda került kialakításra. A Mobilizált Kormányablakok – a felmerülő igények alapján – emellett különböző közintézményeknél (pl. iskolák, kollégiumok, kórházak, szociális intézmények, stb.) és nagyobb rendezvényeken láthatnak el integrált ügyfélszolgálati feladatokat.

6. Újabb kihívások és feladatok

A 2020-21-es esztendő a kormányhivatalok és járási hivatalok életében is a koronavírus járvány elleni küzdelem jegyében telt. A védekezést, az oltásszervezést, a logisztikai feladatokat a területi közigazgatás, azaz a kormányhivatalok kapták, a vakcinák beadásába pedig a teljes egészségügyi vertikumot bevonta a kormány. A kormányhivatal a napi hagyományos államigazgatási feladatok végzése mellett tevékenyen részt vállalt a koronavírus-járvány elleni védekezésben, mind a szakmai, népegészségügyi, mind pedig az adminisztratív, illetve logisztikai területen.

Az Operatív Törzs döntéseinek megfelelően a kormányhivatal tervezte, szervezte és irányította, valamint ellenőrizte a lakossági teszteléseket, a köznevelési intézmények fertőtlenítőszerekkel, a házi orvosok, házi gyermekorvosok és ügyeletek védőeszközökkel történő ellátását. Az Oltási Tervben foglaltak szerint a kormányhivatal szervezte a bentlakásos szociális intézmények lakóinak és dolgozóinak első, második és harmadik körös oltását, a lakosság életkoronkénti, valamint foglalkozás-csoportonkénti vakcinálását, továbbá biztosította az oltóhelyek adminisztrációs feladatainak ellátását.

A kormányhivatalok sikeresen hajtották végre a kormány gazdaságvédelmi illetve gazdaság-újraindítási programjait. A járvány kezdeti időszakában az intézkedések elsődleges célját a válság által érintett munkahelyek védelme, a gazdasági kapacitások megőrzése jelentette, a későbbiekben a fő hangsúly a gazdaság újraindítására került.

A járványügyi helyzet nem béníthatta meg a hagyományos értelemben vett hivatali ügyintézését. A kormányhivatalok a pandémia idején is biztosították a teljes körű hivatali működést, beleértve – a szükséges korlátozásokkal – a személyes ügyfélfogadást is. A kormányablakok a szokásos feladataik mellett aktívan részt vettek a magyar és nemzetközi védettségi igazolványokkal kapcsolatos ügyintézésben. A járvány idején automatikusan meghosszabbított okmányok jelentős részét 2022 folyamán újíttották meg az állampolgárok, amit a kormányablakok megnövelt és időszakosan hétfélig nyitvatartásokkal is segítettek.

A területi közigazgatásban a pandémia alatt sem állt meg az innováció, sőt a járványhelyzet számos, korábban megkezdett fejlesztést felgyorsított, elsősorban az online ügyintézési lehetőségek terén. A kormány számos olyan intézkedést vezetett be, amely hozzájárult ahhoz, hogy az állampolgároknak csak indokolt esetben kelljen ügyeket intézni, emellett számos ügyet már online is el lehet intézni. 2022-ben elindult az "e-bejelentő" szolgáltatás, amelyen keresztül az állampolgárok egy év leforgása alatt 60 ezer közműátírást, illetve adatváltást jelentettek be a közműszolgáltatók felé. Szintén tavaly jelentek meg az MIA (Mesterséges Intelligencia Asszisztens) önkiszolgáló ügyintézési pontok a kormányablakokban, ahol elintézhető például az anyakönyvi kivonat és erkölcsi bizonyítvány igénylése.

A kormány folyamatosan csökkenti az emberek és vállalkozások adminisztratív terheit, és a kormányhivatalok is folyamatos fejlesztéseket tettek annak érdekében, hogy a távoli és elektronikus ügyintézés lehetőségét bővítsék és biztosítsák az ügyfelek számára. Ennek egyik fontos eleme, hogy az elektronikus benyújtható űrlapok száma folyamatosan bővül, másrésről a fejlesztések célzott iránya a különböző állami nyilvántartások összekapcsolása. Ezáltal az eljárások gyorsíthatóak, bizonyos esetben teljesen automatizálhatóvá válnak, az ügyfelek számára pedig egyszerűbbé válnak.

A 2022. év a koronavírus járvánnyal összefüggésben megmaradt feladatok végrehajtásával párhuzamosan az orosz-ukrán háború miatti humanitárius katasztrófa okán felmerült új feladatokról is gondoskodott. A háború elől menekülők elhelyezésében, pénzügyi és egyéb támogatásában, menedékesként történő elismerésében a járási hivatalok kiemelt koordinációs szerepet tölthettek be. Folyamatos volt a kapcsolattartás a különböző közigazgatási szervekkel, az érintett önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, védőnői hálózattal, munkáltatókkal. A járási hivatalok figyelemmel kísérték a járási területre érkezők számát, családi helyzetét, megélhetési lehetőségeit, étkeztetését, óvodai, iskolai elhelyezését.

A foglalkoztatási osztályoknál kiemelt és rendkívüli feladatokként jelentkezett a menedékesként elismerést kérő, menedékes és az Ukrajnából érkező magyar állampolgárok szolgáltatást kérőként történő regisztrációja, az érintettek munkaerőpiaci elhelyezkedésének támogatása, valamint ezen személyek foglalkoztatásának elősegítéséhez szükséges információgyűjtés és adatszolgáltatás. A járási hivatalok helyi védelmi bizottságai folyamatosan gondoskodtak az Ukrajnából érkező ideiglenes védelemre jogosultak/menedékesek helyi önkormányzatok által biztosított elhelyezésének havi fajlagos támogatási igényei elbírálásáról.

Összességében elmondható, hogy az elmúlt évtized alapján a kormányhivatalok és járási hivatalok a felmerült és ráruházott feladatokat hatékonyan, megbízhatóan és ügyfélbarát módon teljesítették, az alapfeladatokon túl a rendkívüli és előre nem tervezhető kormányzati feladatok végrehajtásába is számos alkalommal kerültek bevonásra. A hatósági feladatok professzionális végrehajtásával, a szolgáltatások fejlesztéseivel aktív részesei a társadalmi folyamatainak és stabil és hatékony részei az államigazgatás rendszerének.

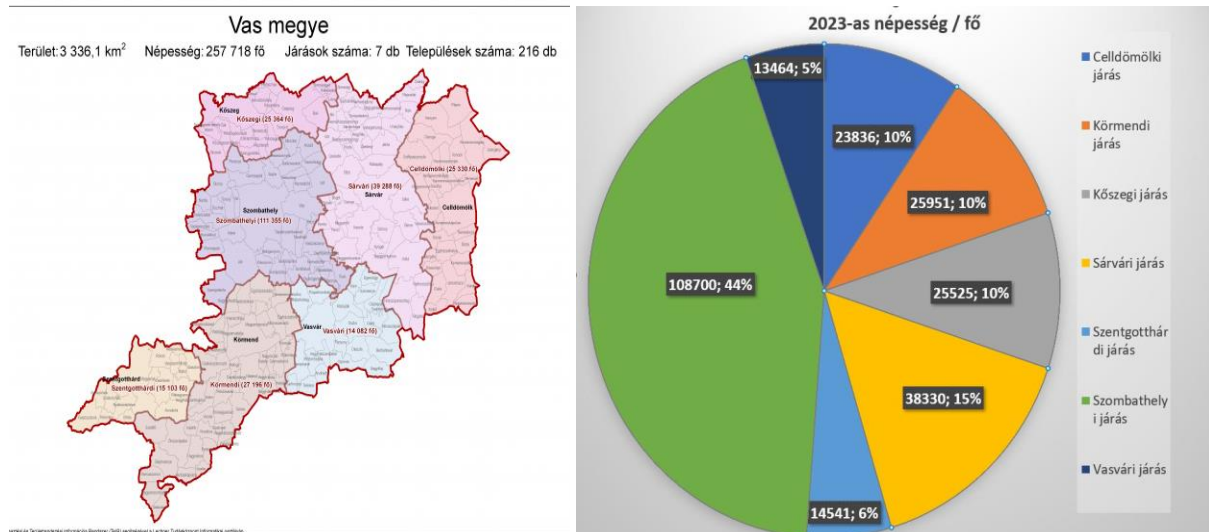
A következőkben a Vas Vármegyei Kormányhivatal járási hivatalai kerülnek röviden bemutatásra.

7. A Vas Vármegyei Kormányhivatal járási hivatalai

Vas megyében a történelmi járási struktúrát, a megye sajátosságait és a települések akaratát, a már korábban kifejtett elveket figyelembe véve hét járás született. A megye településhálózatának legfőbb jellemzője aprófalvas jellege. A megyében összesen 216 település van. A korábban térszervezői,

térségközponti, helyi identitást megjelenítő szerepet felvállaló városok kaptak járásközponti szerepet: Szombathely, Kőszeg, Sárvár, Celldömölk, Szentgotthárd, Körmend és Vasvár.

A népesség területi elhelyezkedése a megyében – a sajátos településhálózati adottságok következtében – rendkívül kiegyenlített, a járások eltérő területtel és népességszámmal rendelkeznek. Ennek megfelelően a járások és a felállított hivatalok eltérő mérettel, valamint feladat- és hatáskörrel jöttek létre. Jól mutatja az alábbi ábra is, hogy a Szombathelyi járás teljes lakossága 108.700 fő, mely a vármegye népességének 44 %-át jelenti.

2012. folyamán Vas megyében csaknem 180 megállapodás került megkötésre a járási hivatalok létrehozása kapcsán, és 313 köztisztviselő átvétele történt meg az önkormányzatoktól. A járási székhelyen kívül okmányiroda működött Csepreg, Répcelak és Óriszentpéter városokban, a 10 okmányiroda bázisán - újabb helyszínekkel kiegészülve - jöttek létre a későbbiekben a kormányablakok, amelyek a valódi egyablakos ügyintézését valósítják meg.

A 7 járási hivatal törzshivatala mellett 29 szakigazgatási szerv jött létre. A kőszegi és szentgotthárdi járási hivatal kizárólag Járási Gyámhivatallal és Járási Munkaügyi Kirendeltséggel rendelkezett, a többi járási hivatal esetében további szakigazgatási szervek alakultak. Körmend, Sárvár és Szombathely esetében valamennyi szakigazgatási szerv létrehozásra került. A szétaprózott, párhuzamos működés megszüntetésével jóval hatékonyabb gazdálkodás jött létre akár ingatlanvagyon, akár humán erőforrás tekintetében.

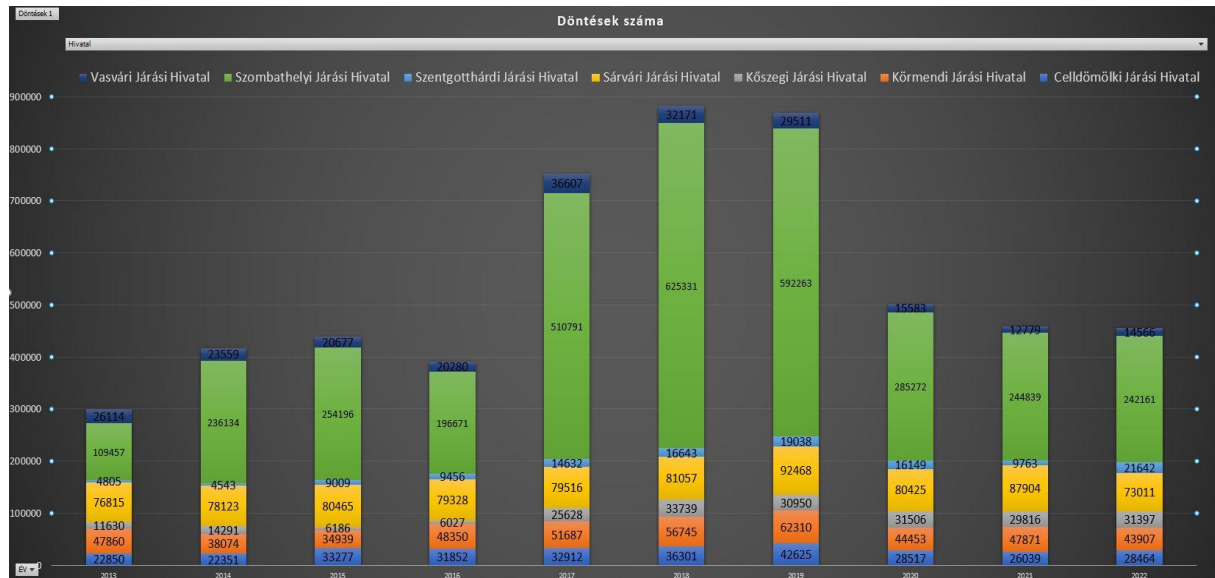
A 2014. márciusában megnyílt az első új típusú kormányablak Szombathelyen a Hollán Ernő utcában, melyben az okmányirodai feladatok mellett már egyebek között tulajdoni lap kiállítás, családtámogatási kérelmek befogadása vagy akár TAJ-kártya elkészítése is kezdeményezhető volt. 2015. január 30-án Szombathelyen újabb kormányablak nyílt a vasútállomás területén. Ezt követően az évek során valamennyi korábbi okmányiroda átalakult kormányablakká. A büki kormányablak 2017-es átadásával már 13 kormányablak működött Vas megyében, emellett 2018-ban felavatták az ország hatodik kormányablak buszát, mely a mai napig segít még közelebb vinni az ügyintézés az állampolgárokhoz.

Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 37. § (1) bekezdése szerint 2018. január 1-jétől a kérelem az illetékes hatóságnál vagy – ha azt törvény vagy kormányrendelet nem zárja ki – a kormányablakoknál terjeszthető elő. Ezzel a kormányablak általános kérelembefogadási helyé vált. Az ügyfelek magas szintű kiszolgálása nem szűnt meg a pandémia idején sem. Biztosítva volt a hivatali működés, a személyes ügyfélfogadások. A megyei kormányablakokban még 2021-ben is több, mint 320 ezer ügyfélfogadásra került sor, 2022-ben az ügyfelek száma több, mint 379 ezer fő volt.

A kormányablakok működésével kapcsolatos pozitív visszajelzések elsősorban annak köszönhetőek, hogy sokféle ügykör intézhető egy helyen. Az egyes adóügyi ügyfélszolgálati tevékenységeknek a kormányablakokban történő ellátásához szükséges intézkedésekről szóló 1325/2017. (VI. 8.) Korm. határozat értelmében – az elindult országos jó gyakorlat folytatásaként – 3 kormányablakban sor került a Nemzeti Adó- és Vámhivatal ügyfélszolgálatainak elhelyezésére is: Celldömölkön, Kőszegen és Szentgotthárdon. A kormányablakokban kialakított MIA Pontok (Mesterséges Intelligencia Asszisztens)

érintőképernyős eszközein pedig ma már könnyen, gyorsan, ügyintézői beavatkozás és sorban állás nélkül lehet meghatározott ügyeket elektronikusan intézni.

A következő ábra a járási hivatalok hatósági döntésinek számát mutatja 2013-2022 között az ún. OSAP statisztika adatait alapul véve. A járási hivatalok ügyeinek és ügyfeleinek száma ennél jóval több, hiszen ez a fajta statisztikai kimutatás nem tartalmazza azokat az ügyeket, ahol nem születik hatósági döntés. Ilyenek például azok az ügyek, amelyekben a kormányablakok ugyan átveszik a kérelmeket, de továbbításra kerülnek más szervek vagy más megyében lévő járási hivatalok részére, illetve ahol tájékoztatást vagy szolgáltatást nyújtanak.

Az ábrán jól látható, hogy a korábban bemutatott szervezeti változások, feladat- és hatáskör változások milyen mértékben érintették a Vas megyei járási hivatalokat. Látványosan kiemelkedik a 2017-2020. közti időszak, amikor a járási hivatalok - differenciálva - átvették a kormányhivatal számos hatáskörét. 2017-ben Szombathelyi kiemelt pozícióba került azzal, hogy megyeszékhelyi járási hivatalként számos hatáskört kapott, melyeket megyei illetékességgel kellett ellátnia. A 2020-as hatáskör „visszarendeződés” ellenére a megye járási hivatalai a 2013. év háromezres döntésszámához képest 2022-ben már közel fél millió döntést hoztak. Az évente hozott döntések száma 2020-2022. között annak ellenére is meghaladja a 2013-2016. közti időszakban hozott döntések éves számát, hogy 2020-tól nem szerepelnek a statisztikában azon osztályok (földhivatal, építésügy) által hozott döntések, melyek kiváltak a járási hivatalokból és 2020. március 1. napjával megyei szintre kerültek.

Az egyes járási hivatalok döntéseinek száma jól leképezi a járási hivatalok eltérő méreteit, a differenciált hatásköröket, az egyes járási hivatalok több járásra kiterjedő feladatellátási kötelezettségét, illetve az egyes járási hivatalok speciális jellemzőit. Több járásnak van más országgal (Ausztria és/vagy Szlovénia) közös határszakasza. A határ közelségéből adódóan egyes ügycsoportokban egyes járási hivatalokban nagyobb ügyfelforgalom figyelhető meg (igazolások kiállítása külföldi munkavállalás esetén, külföldi családi pótlék ügyek, személyi okmány és útlevél ügyek, esetlegesen állampolgársági ügyek). A külföldön élő magyar állampolgárok többnyire a határmenti hivatalokat keresik fel ügyintézés céljából. A határközelségéből adódóan sokan dolgoznak Ausztriában, ez is hozzájárul ahhoz, hogy a munkanélküliségi ráta alacsonyabb legyen több járásban is, mely például a foglalkoztatási szakterület munkájára van kihatással. A járási hivatalok felépítése, osztályszerkezete és létszáma természetesen mindig valamennyi szempontot figyelembe véve került kialakításra.

A következőkben a Vas Vármegyei Kormányhivatal 7 járási hivatala kerül bemutatásra, kiemelve egyes jellegzetességeiket, az évek folyamán végrehajtott beruházásokat, melyek mind hozzájárultak ahhoz, hogy az ügyfelek minél magasabb színvonalon kerüljenek kiszolgálásra.

A Celldömölki Járási Hivatalhoz 28 település tartozik, melyek lakosság száma összesen 23.575 fő, ebből Celldömölk városa 9.943 fő. A hivatal 3 osztályból áll: Hatósági, Foglalkoztatási és Gyámügyi Osztály, Kormányablak Osztály és Élelmiszerlánc- és Állategészségügyi Osztály, mely ugyanabban az épületben vannak elhelyezve. A járási hivatal kialakítása (teljes felújítás, funkciók szerinti helyiség kialakítások, gépészeti és villamos felújítás, energetikai korszerűsítés, homlokzati hőszigetelés,

nyílászáró csere, burkolás, festés, bútorozás) közel 500 millió forint hazai forrásból történt. Korábban az épületben járásbírószó, majd pedig a városi rendelőintézet működött. 2021. tavaszán a Kormányablak Osztály is átköltözött az épületbe. Ezáltal valamennyi ügyet egy helyen lehet intézni, mely az ügyfelek számára is nagyon ideális.

A **Körmendi Járási Hivatalhoz** 46 település tartozik, amelyből Körmend, valamint Óriszentpéter város, a többi 44 település község. A járás nagyrésze aprófalvas településekből áll, valamint az Órségben jellemző a szeres kialakítás. Az Órség – mint idegenforgalmi – turisztikai látványosság, sok nyaralásra, pihenésre várót vonz, ezért a nyári, valamint az iskolai szünetek időszakában megnő az óriszentpéteri kormányablak ügyfélforgalma, hiszen a fővárosból, nagyobb városokból itt tartózkodók azonnal, vagy kisebb várakozással el tudják intézni okmányaikkal, gépjárműveikkel kapcsolatos ügyeiket.

A hivatal 5 osztállyal és 1 kirendeltséggel működik. Népegészségügyi hatáskörben eljárva a Körmendi Járási Hivatalnak három járásra (körmendi, vasvári és szentgotthárdi), élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben pedig két járásra (körmendi és szentgotthárdi) terjed ki illetékessége.

A járási hivatal székhelyéül szolgáló épület Körmend Város Önkormányzatának tulajdona. Ebben az épületben található a hivatal vezetése, a Hatósági és Gyámügyi Osztály, az Építésügyi Osztály, valamint a Kormányablak Osztály. Nagyobb beruházásnál a Kormányablak kialakítása említhető, amely 2015. évben történt TIOP 3.3.1/A-12/2. projekt keretében. Emellett még további 2 épületben történik a feladatellátás. Az Óriszentpéter, Városszer 106. szám alatt található épült teljes egészében Óriszentpéter Város Önkormányzatának tulajdona. Ebben az épületben a földszinten külön oldalbejárással került kialakításra a volt okmányiroda helyén 2014. évben az óriszentpéteri Kormányablak szintén a TIOP-3.3.1/A-12/2. projekt keretein belül.

A **Kőszegi Járási Hivatalhoz** 23 település tartozik. Három kormányablak is működik a járás területén található három városban (Kőszeg, Csepreg, Bük). Terület alapján a második legkisebb járás, de megyei átlagban viszonylag magas népességszám jellemzi. A Kőszegi Járási Hivatal 2 osztállyal, 6 helyszínen látja el feladatát. Az elmúlt tíz évben minden épület átesett felújításon különböző pályázatok (TIOP-3.3.1., TIOP-3.2.1., KEHOP-5.2.11., KEHOP-5.2.2.) és hazai forrás felhasználásával.

2017-ben került sor a kőszegi kormányablak klimatizálására és udvari rekonstrukcióra. A járási hivatal épülete (Jurisics tér 5.) 2018-ban került kialakításra (belső felújítás, nyílászáró felújítás, iroda kialakítások, vizesblokk felújítás, konyha kialakítás, fűtési rendszer és világítás korszerűsítés). A Foglalkoztatási Osztály (Szűk u. 2.) infrastruktúrájának kiépítése a Nemzeti Munkaügyi Hivatal beruházása volt, majd 2017-ben napelemes rendszer telepítésére is sor került. A Kőszeg Kossuth u. 15. szám alatt található épületen energiahatékonysági beruházás (külső nyílászáró csere, homlokzati hőszigetelés, napelem, világítás korszerűsítés) történt. A csepregi kormányablak kialakítására 2015-ben került sor, majd 2017-ben megtörtént a kormányablak klimatizálása. A bükki kormányablak kialakítására 2017-ben került sor Bük Város Önkormányzatának beruházásaként.

A **Sárvári Járási Hivatala** a sárvári járáshoz tartozó 42 település lakossága számára biztosítja a jogszabályokban foglalt feladat- és hatáskörök gyakorlását. A járás 42 települése összesen 38.474 fő lakossággal rendelkezik. A Sárvári Járási Hivatal jelenleg öt osztállyal, egy kirendeltséggel (Répcelaki Kormányablak) rendelkezik. A feladatait ezen szervezeti egységek mellett a sárvári járás közös önkormányzati hivatalainak székhelyein is végzi. A települési ügysegéd munkatársak segítségével a járás 42 településéből 2022-ben 29 településen biztosított a lakosságnak állandó ügyfélfogadást a lakóhelyén, az ügyfélforgalmi adatok alapján a 2023. évben 24 településen biztosított a települési ügysegédi feladatellátás.

A járási hivatal egyes osztályai a sárvári járás mellett más járások területe esetében is rendelkeznek illetékességgel. A Népegészségügyi Osztály a sárvári járás mellett a celldömölki járás népegészségügyi, egészségügy igazgatási feladataiért is felel, így illetékességi területe 70 településre terjed ki. Az Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály illetékességi területét a sárvári járás mellett a vasvári járás alkotja.

A járási hivatal öt épületben látja el feladatait, melyből három épület energetikai korszerűsítése a Környezet és Energhatékonyasági Operatív Program támogatásával valósulhatott meg a 2017-2018-as évek során.

Az Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály Selyemgyár utca 2. szám alatti épület és a Sárvár Város Önkormányzatának tulajdonában lévő, a Népegészségügyi Osztálynak helyet adó Várkerület utca 4. szám alatti épületek esetében megvalósult a homlokzatok, az alsó és felső záró

födémek hőszigetelése, a külső nyílászárók cseréje. A két épület külső felújítása mellett belső felújítás is zajlott annak érdekében, hogy megújult épületekben magasabb színvonalú körülmények között az ügyfelek fogadása is kellemesebb környezetben történjen.

A járási hivatal székhelyének helyet adó Sárvár, Várkerület utca 3. szám alatti épület Sárvár Város Önkormányzatának tulajdonában álló épületben a külső hőszigetelés, külső felújítás és a nyílászárók cseréje mellett belső felújításra, napelemek felhelyezésére is sor került. A járásban két kormányablak található, a répcelaki kormányablak kialakítására a 2014. évben, a sárvári kormányablak kialakítására a 2015. év során került sor. A belső kialakítás során a kormányablakok belső tere és egyes back-office irodák, kapcsolódó helyiségek kerültek felújításra.

A **Szentgotthárdi Járási Hivatal** a székhelyén, Szentgotthárd városán kívül 15 településen látja el feladatait 2 osztállyal. Az aprófalvas településszerkezethez jó közlekedési hálózat társul, mellyel gyorsan és könnyen elérhető a székhely, ezért a járás ügysegédi rendszert nem üzemeltet. A járás különlegessége, hogy itt él a magyarországi szlovén lakosság jelentős része, itt található az Országos Szlovén Önkormányzat székhelye és a szlovén állam főkonzulátusa. Az osztrák határ közelsége miatt magas a külföldön élő magyar ügyfelek száma.

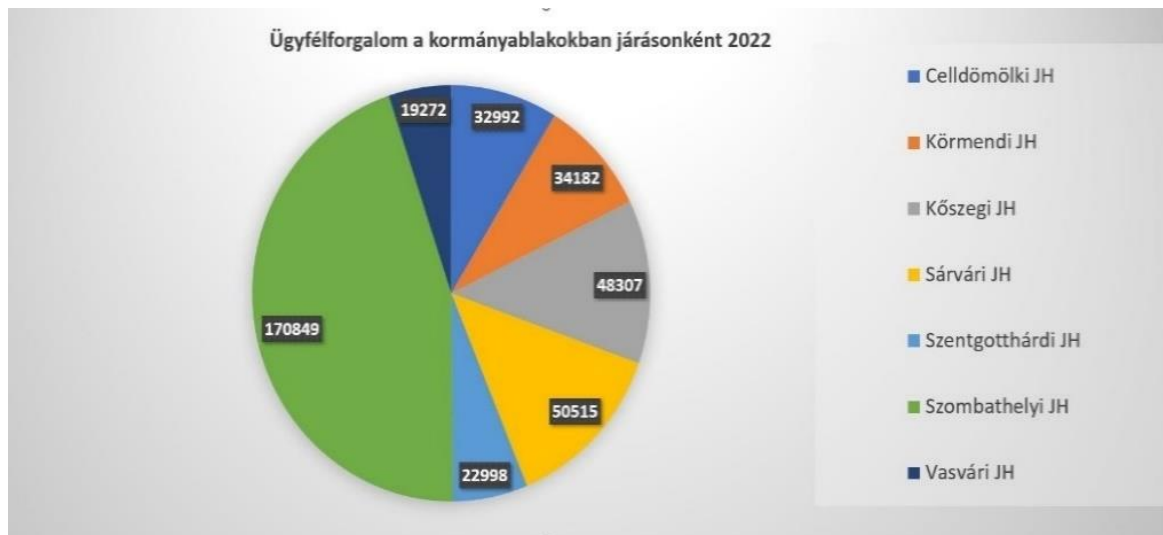
Szentgotthárdon a gyámügyi feladatkör kiemelt annak köszönhetően, hogy a városban működik Európa egyik legnagyobb bentlakásos szociális intézménye, a Rábaparti Integrált Szociális Intézmény Vas Vármegye. A járás illetékességi területéhez tartozó cselekvőképességet érintő gondnokság alatt állók száma közel 600 fő. A hivatásos gondnokok száma (13 fő) és az általuk képviselt gondnokoltak létszáma (közel 500 fő) országosan is egyedülálló. Kiemelendő, hogy a túlnyomórészt budapesti illetőségű betegek jelentős része rendelkezik tetemes pénzvagyonnal, illetve jogilag komplex ingatlanügyekkel.

A hivatal szervezeti egységei 2 épületben találhatóak, melyek az önkormányzat tulajdonában vannak. A szentgotthárdi kormányablak 2015-ben került kialakításra TIOP-3.3.1. pályázatból, illetve hazai forrás felhasználásával, majd 2017-ben a klimatizálásra is sor került hazai forrásból. A Szentgotthárd Kossuth utcai épületét - melyben jelenleg a foglalkoztatási szakterület található - 2017. szeptemberében adták át, a beruházás 80 millió forintból valósult meg (hőszigetelés, napelemes rendszer kiépítése) szintén a „Vas Megyei Kormányhivatal épületeinek energetikai korszerűsítése” program keretében.

A **Szombathelyi Járási Hivatal** működésében sajátos helyzetet teremt, hogy az illetékességi területéhez tartozik Szombathely Megyei Jogú város 73.873 lakosával. A magas lakosságszám természetesen megmutatkozik a hivatal ügyfél és ügyszámában is. A hivatal feladatait 6 osztállyal látja el, melyből az Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály, valamint a Népegészségügyi Osztály feladatköreiben a Kőszegi járás településeire is kiterjedően gyakorolja hatásköreit. Utóbbi országos illetékességgel jár el a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény 7. § (1) bekezdése szerinti feladatok (dohánytermékek fogyasztásával kapcsolatos ügyek) tekintetében. Torony és Vép esetében ügysegéd útján is biztosít ügyfélfogadást a hivatal.

A Kormányablak Osztály összesített ügyfél- és ügyforgalmi számadatai a vármegyei számadatok mintegy 45 %-át teszik ki. Ennek számos oka van, melyből néhányat kiemelnék. A vármegye gazdasági életének központja Szombathely, egy-egy kivételtől eltekintve az új jármű értékesítést végző autókereskedések szinte mindegyike a megyeszékhelyen található. Több olyan jelentős gépjárműflottával rendelkező szervezet is a megyeszékhelyen működik, amely ugyan az egész vármegye területére kiterjedően folytatja tevékenységét, ám járműveivel kapcsolatos ügyeket egy-egy kivételtől eltekintve a szombathelyi kormányablakokban intéz. Ilyen szervezet a Volánbusz Zrt., illetve a Vas Vármegyei Rendőr-főkapitányság is. Jelenleg kizárólag a Vas Vármegyei Markusovszky Egyetemi Oktatókórházban működik szülészeti osztály, melyhez kapcsolódóan a „babakelengye” körébe tartozó okmánykiállításához kapcsoló feladatok egy része - pl. laccímek kiállítása - is a Szombathelyi Járási Hivatal Kormányablak Osztályánál jelenik meg.

Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Nyugat-Dunántúli Regionális Igazgatósága Vas vármegyében kizárólag a megyeszékhelyen működtet ügyfélszolgálatot, melyre tekintettel a szombathelyi kormányablakokban rendszerint gyakran fordulnak meg idegenrendészeti vonatkozású ügyfelek. Magas a hallgató jogviszonyt létesítő, harmadik országbeli diákok száma is a megyeszékhelyen, akik a legtöbb esetben ügyfélkapu regisztráció és diákigazolvány kiállításához szükséges NEK adatlap igénylése céljából kérik a megyeszékhely kormányablakok ügyintézőinek segítségét.

A hivatal hat osztálya jelenleg öt feladatellátási helyszínen, öt épületben működik. A Kormányablak Osztály jelenleg a Bejczy István utcai és a Vasút utcai épületekben működik. Ezen helyszíneken kívül 2014. március 28. és 2022. október 28. közötti időszakban a Hollán Ernő utcai kormányhivatali épületben is biztosított volt az ügyintézés lehetősége.

A Hollán Ernő utcai kormányablak kialakítása 2014. évben a TIOP-3.3.1/A-12/2-2013-0020. pályázat keretében biztosított támogatás és hazai forrás felhasználásával történt meg, majd 2017-ben a helyiségek klimatizálására került sor. A Vasút utcai kormányablak kialakítása 2014. évben GYSEV Zrt. által elnyert KÖZOP program keretében történt meg, majd 2015. évben hazai forrás felhasználásával megtörtént egy kamera- és beléptető rendszer kiépítése is. A Bejczy István utcai kormányablak kialakítása 2015. évben szintén a TIOP-3.3.1/A-12/2-2013-0020. pályázat és hazai forrás felhasználásával történt meg, melynek keretében az ügyfélszolgálat akadálymentesítése, a szükséges bútorzat beszerzése és arculat kialakítása is megtörtént.

A Sugár u. 9. szám alatti ingatlan a Népegészségügyi Osztály és Gyámügyi Osztály elhelyezését szolgálja. A Gyámügyi Osztály 2022. november 1-jével a Petőfi Sándor u. 8. szám alól költözött ide. A költözés oka a korábbinál lényegesen energiahatékonyabb működés biztosítása volt. Az épület két szakaszban 2015-ben és 2018-ban felújításra került. Az első szakaszban az épület III. emelete újult meg (iroda kialakítás, burkolás, festés), a második szakasz energetikai fejlesztést tartalmazott (külső nyílászáró csere, homlokzati hőszigetelés, napelem, kazán csere, világítás korszerűsítés).

A Zanati út 3. szám alatti ingatlanban működik az Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály. Az épületet 2018-ban energiahatékonyági beruházás keretében (külső nyílászáró csere, homlokzati hőszigetelés, napelem, kazán csere, világítás korszerűsítés) korszerűsítették, majd az épület földszinti helyiségeinek felújítására 2022-2023. folyamán került sor. A foglalkoztatási szakterületnek és a szociális ügyintézésnek helyet biztosító Hunyadi János 45. szám alatti épület lapostetején 2017-ben napelemes, a hálózatba visszatápláló energiatermelő rendszer került kiépítésre.

A **Vasvári Járási Hivatal** Vas Vármegye legkisebb járása népességszám tekintetében, amelynek illetékességi területe 22 községre és egy városra, Vasvárra terjed ki, melynek lakosságszáma 4.057 fő. A járás területe 374,14 km², népessége 13.406 fő. A Vasvári Járási Hivatal 2 osztálya a Kormányablak Osztály és a Hatósági, Foglalkoztatási és Gyámügyi Osztály. A munkanélküliségi ráta a járásban a megyei átlagnál magasabb. Az álláskeresői támogatásban részesülők, a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők és a közfoglalkoztatottak száma magas, a járás aprófalvas szerkezete és gazdasági elmaradottsága miatt. A járás területén a népegészségügyi feladatokat a körmendi járási hivatal, az állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző feladatokat a sárosvári járási hivatal látja el. A hivatal 3 településen ügysegéd közreműködésével biztosít ügyfélfogadást.

A járási hivatal 2015. augusztus 13. óta működik Vasvár, Árpád tér 1. szám alatt. A járási hivatal, kormányablak (kialakítás, bútor beszerzés, arculat kialakítás) és Foglalkoztatási Osztály helyének kialakítása TIOP-3.3.1. pályázati keret és hazai forrás felhasználásával történt. Az épület KEHOP-5.2.11. program keretében napelemes rendszerrel került ellátásra.

Fentiek alapján elmondható, hogy szinte valamennyi járási hivatalnak helyt adó épület felújításon és korszerűsítésen esett át az elmúlt években. Természetesen a jövőben is szükségesek további felújítások, beruházások.

Több esetben a járási hivatal az önkormányzattal egy épületben, vagy önkormányzati tulajdonú épületben található, melyhez szükséges a jó kapcsolat. Emellett számos kapcsolódási pont van a közigazgatás ezen két pillére között. A közös ügyek esetén gyors és hatékony együttműködés jellemző a feladatok, ügyek megoldása érdekében. Folyamatos a kapcsolattartás az önkormányzatokkal és azok szerveivel, az általuk működtetett intézményekkel (pl. gyermekjóléti szolgáltatás, egészségügyi, szociális ellátások kapcsán) is. A hivatalok vezetői figyelemmel kísérik az önkormányzatok részéről felmerült igényeket, lehetőségük szerint részt vesznek nagyobb helyi rendezvényeken, a székhelytelepülés képviselő-testületi ülésein, kistérségi tanács ülésein. A járási hivatalok vezetői, mint a Helyi Védelmi Bizottság elnökei a bizottsági feladatellátás során is kiemelt hangsúlyt fektetnek az önkormányzatok polgármestereivel, jegyzőivel való együttműködésre. Közreműködnek a polgármesterek, a honvédelmi és a közbiztonsági referensek nyilvántartási rendjének kialakításában, a honvédelmi referensek felkészítésének szervezésében.

Hosszú ideig kiemelt kapcsolódási pont volt a járási hivatalok és a települési önkormányzatok között a települési ügysegédi szolgálat működtetése. Járási ügysegédek korábban számos településen tartottak ügyfelfogadást. A szolgáltatás a racionalizálás után csökkentett intenzitással, kizárólag három járásban működik a már bemutatottak szerint.

8. Összegzés

A járási rendszer újbóli bevezetése jelentősen átalakította az államigazgatási hatósági feladatok ellátásának rendszerét. A reform célja az volt, hogy olyan modern kori járások jöjjenek létre, amelyek hozzájárulnak egy alacsonyabb társadalmi költséggel, eredményesebben és ügyfélközpontúan működő területi közigazgatás megvalósulásához. Az államigazgatás az ügyfél számára egy standard, színvonalas szolgáltatást biztosítson az ország bármely pontján, s képes legyen a globalizálódó világban az állampolgárok közösségének érdekeit bel- és külföldön egyaránt eredményesen érvényesíteni.

A járási hivatalok rendszere a működésének 10 éves időtartama alatt beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Az utóbbi évek változásainak következményeként a járási szint a hatósági jogalkalmazás legfontosabb szintjévé lépett elő, hiszen az állampolgárok államigazgatási hatósági ügyeik zömét alapvetően a járásokhoz kötődő kormányablakok segítségével intézik, illetve jelentősen megszorodtak a járási hivatal elsőfokú hatósági jogkörében ellátandó feladatai is.

A járási hivatali rendszer az elmúlt 10 év alatt számos változáson ment keresztül, hiszen a kormány folyamatosan vizsgálta a mindennapi működés gördülékenyebbé tételének módját a járási rendszer megújítására az államigazgatási területi egységek összhangjának biztosítása és a polgárközei államigazgatás létrehozása céljából. Folyamatosan zajlik a rendszer finomhangolása, az újabb és újabb kihívásoknak való megfeleltetése. Az állampolgárokat és a vállalkozásokat érintő bürokratikus terhek csökkentek, az eljárások gyorsabbá és az ügyintézés hatékonyabbá váltak. Bebizonyosodott a kitűzött célok helytállósága, a befektetett munka értelme.

Mivel az állampolgár „személyesen itt találkozik az állammal”, a járások működése az államműködés egészének lakossági megítélésére is hat. Magyary Zoltánt idézve: „Az államot közel kell hozni az állampolgárokhoz, a közigazgatásnak *emberarcúvá* kell válnia.” A Vas Vármegyei Kormányhivatal járási hivatalainak kollégái nap mint nap ezen dolgoznak.